

– Vær forsiktig nå med Kvinnen!

Kjønn, yrkesutøvelse og sikkerhet hos norske utenriksjournalister i felt

Dina Jeanette Danielsen

journalist, masterstudent, Institutt for journalistikk og mediefag, OsloMet
dinadanielsen@gmail.com

Malene Emilie Rustad

journalist, masterstudent, Institutt for journalistikk og mediefag, OsloMet
maleneerustad@gmail.com

Kristin Skare Orgeret

professor, Institutt for journalistikk og mediefag, OsloMet
kristin.orgeret@oslomet.no

Sammendrag

Angrep og trusler mot journalister er utfordringer som påvirker pressens ytringsfrihet og handlingsrom. Utenriksjournalister jobber ofte i konfliktsoner med store sikkerhetsutfordringer. Tidligere forskning viser at kvinnelige journalister møter flere utfordringer enn sine mannlige kollegaer i felt. Samtidig er det flest mannlige journalister som blir drept på jobb. Hvilke tanker gjør dagens yngre utenriksreportere seg om kjønn og sikkerhet i utenriksarbeidet? Gjennom kvalitative dybdeintervjuer undersøker vi empirisk hvilke utfordringer utenrikskorrespondentene møter, og om, og i hvilken grad, de finner at kjønn har betydning for arbeidet deres. Artikkelen konkluderer med at det er behov for et mer sammensatt syn på kjønn og beskyttelse i journalistikken. En slik tilnærming må kombinere det menn og kvinner opplever som forskjellige utfordringer i felt, samtidig som den utfordrer et essensialistisk syn på kjønn som forsterker stereotipe kjønnsroller og forventninger til sårbarhet.

Nøkkelord

utenriksjournalister, sikkerhet, beskyttelse, kjønn

Abstract

Attacks on and threats against journalists affect the freedom of the press. Foreign correspondents often work in conflict zones where safety considerations are crucial. Previous research shows that female journalists are confronted with additional safety challenges to those of their male colleagues in the field. At the same time most journalists killed at work are men. What thoughts do younger foreign reporters have about gender in their work as well as about safety and gender? Through qualitative in-depth interviews this article seeks to empirically understand how journalists perceive their gender when operating in the field. The article concludes that there is a need for a more complex view on gender and protection of journalists. A more complex approach can include the fact that men and women experience different challenges in the field, while challenging an essential view of gender differences that would reinforce stereotypical gender roles and expectations of vulnerability.

Keywords

foreign correspondents, security, protection, gender

Innledning

Rapportering fra områder med krig og konflikt har lenge vært et felt som er overrepresentert av mannlige journalister (Harris & Williams, 2018). I Norge nevnes Lise Lindbæk ofte som den første kvinnelige krigskorrespondenten. På 1920- og 30-tallet, da bare 6 prosent av norske journalister var kvinner (Eide & Roalsø, 2013), var Dagbladets Lindbæk en pionér. Hun snakket syv språk og engasjerte leserne med reportasjer om fascismen i Italia og den spanske borgerkrigen (Slapgard, 2003). Arbeiderbladets Gerda Grepp dekket også den spanske borgerkrigen, men døde av tuberkulose i 1940, kun 33 år gammel (Moen & Sæther, 2009). Deretter fulgte en lang periode med ytterst få kvinner i utenriksjournalistikken. Først i 1974 ble Gidske Anderson ansatt som NRKs korrespondent i Paris, men hun var også lenge alene. Basert på en undersøkelse Maria Nakken gjorde av NRKs korrespondentnett i perioden 1964–2004, konkluderte hun slik:

Den typiske NRK-korrespondenten er en mann på 40 år, med journalistisk bakgrunn fra NRK. Han reiser ut med kone, som tar seg av deres barn

(*Nakken, 2007*).

På 1980-tallet var norske journalistutdanninger preget av tung mannsdominans. Et visst antall kvinner ble sikret ved kjønnskvote, men utover 1990-tallet endret dette seg raskt (Bjørnsen mfl., 2010). Etter tusenårsskiftet var det flere kvinnelige enn mannlige journaliststudenter, og i 2022 er over 70 prosent av de norske journaliststudentene kvinner. Parallelt med denne utviklingen har stadig flere kvinner tatt plass i norske mediehus, også i rollen som utenriksjournalister og korrespondenter. Mens en utenrikskorrespondent er fast basert i utlandet for en tidsbegrenset periode, vil utenriksjournalisten både rapportere om utenriksaker hjemmefra og reise ut på definerte oppdrag.

Den økende kvinneandelen både i det offentlige liv og i utenriksjournalistikken åpnet for teoretiske refleksjoner rundt fenomenet kvinnelig deltagelse. Noen problematiserte en «liberal likestillingsfeminisme» som så det som positivt at kvinner deltar, uansett hva formålet med deltagelsen er (von der Lippe & Stuvøy, 2013). Slik kunne vestlige, kvinnelige journalister være med på å legitimere det Gayatri Spivak kalte «white men saving brown women»-operasjoner og vestlige «redningsaksjoner» av andre kulturer (Spivak, 1988). Ikke minst invasjonen av Afghanistan i 2001, som startet den over 20 år lange krigen mot terror, ble presentert av USA som en kampanje som skulle «redde kvinnene» for å legitimere invasjonen (Attai & Karim, 2021). Huma Ahmed-Ghosh argumenterer for at et slikt «redd og beskytt kvinnen»-perspektiv raskt blir én-dimensjonalt og ofte oppleves fremmedgjørende for dem det var tenkt å angå (2003). Perspektivet finner næring i en essensialistisk idé om at kvinner trenger spesiell beskyttelse. Dette gjelder både «den andre» kvinnen som skal «reddes» i et fremmed land, og «den vestlige» kvinnen som rapporterer om hendelsene (von der Lippe & Stuvøy, 2013).

Denne artikkelen søker empirisk kunnskap om hvilke utfordringer og muligheter et utvalg yngre, norske utenriksjournalister selv opplever at de møter i arbeidet sitt. I dag er kjønnsfordelingen blant norske utenriksjournalister relativt jevn. Vi kaller de yngre utenriksjournalistene og -korrespondentene «en ny generasjon». De fleste av dem vi har intervjuet, er i 30-årene, og den eldste informanten er 44 år. Gjennom en eksplorerende studie ser vi nærmere på forholdet mellom kjønn, yrkesutøvelse og sikkerhet hos norske utenriksjournalister i felt.

Det overordnede spørsmålet er om kjønn har betydning for arbeidet som utenriksreporter, og hvis det har det, kan synet på kvinner som mer utsatt enn menn være en del av forklaringen på hvorfor det er slik?

Journalistsikkerhet – et forskningsfelt i vekst

Journalistsikkerhet er et vidt begrep med både fysiske og psykiske dimensjoner som kan opptre hver for seg eller påvirke hverandre. Angrep og trusler mot journalister er en voksende internasjonal utfordring som påvirker pressens ytringsfrihet og handlingsrom på en rekke ulike måter. Posetti mfl. viser hvordan digitale, fysiske og psykiske sikkerhetstrusler både er skremmende og potensielt dødelige når de opptre samtidig (2021). Denne artikkelen fokuserer på flere typer sikkerhetsutfordringer knyttet til arbeidet som utenriksreporter og ser på hvordan kjønn kan spille inn i vurderingen av fare og muligheter. Utenriksreportere jobber ofte i konfliktsoner, hvor sikkerhetshensynet er ekstra stort. I dag møter journalister sikkerhetsutfordringer også i land som tidligere har hatt tradisjon for høy grad av pressefrihet (Wiseman, 2021).

Etter lanseringen av FNs ambisiøse handlingsplan for «journalisters sikkerhet og problemet med straffrihet» i 2012, har «sikkerhet for journalister» vokst signifikant som akademisk forskningsfelt. Sammenhengen mellom tilgang til informasjon, ytringsfrihet og journalisters sikkerhet blir stadig tydeligere, noe også tildelingen av Nobels fredspris 2021 til de modige journalistene Maria Ressa og Dmitrij Muratov for «deres innsats for ytringsfrihet, som en forutsetning for varig fred» var med på å understreke. Så langt har dette forskningsfeltet vært særlig opptatt av konfliktperspektiv, mens andre områder, inkludert kjønnsperspektiv, har fått mindre oppmerksomhet (Fadnes mfl., 2019). Det er behov for mer kunnskap om sammenhengen mellom kjønn og profesjon samt hvordan kjønn kan påvirke rollen som journalist i felt. I denne artikkelen undersøker vi utenriksjournalisters erfaringer i felt og knytter funnene til refleksjoner rundt kjønn, sikkerhet og beskyttelse.

Det som finnes av forskning som knytter kjønn til sikkerhet for journalister, peker ofte på at kvinner er ekstra utsatt for fare i områder med krig og konflikt. Mark Jenkins beskrev for nærmere 20 år siden hvordan kvinnelige korrespondenter kjempet en «dobbel» krig: I tillegg til å dekke krig sloss de mot forakt, direkte fiendtlighet og seksuell trakassering (2003). Den altomfattende digitaliseringen av samfunnet gir journalister nye muligheter for research, verifisering og internasjonalt samarbeid, men innebærer også sporing av informasjon og digitale fotavtrykk som kan svekke person- og kildevernet. Journalister som dekker korrupsjon, organisert kriminalitet, miljøsak, menneskerettigheter generelt og kvinneverettigheter spesielt, er mest utsatt for både hets og vold (OSCE, 2020). I tillegg har digitaliseringen åpnet nye arenaer for trusler mot og trakassering av journalister, der kvinner er spesielt utsatt (Chen mfl., 2018; Posetti mfl., 2021). De siste årene har trusselen seksuell trakassering utgjør mot spesielt kvinnelige journalisters frihet, fått ny oppmerksomhet, ikke minst i lys av den såkalte metoo-bevegelsen (Idås mfl., 2019; Røsok-Dahl & Orgeret, 2020). Reportere uten grenser viser til 40 land der det er farlig eller svært farlig å være kvinnelig journalist (Wilson & Hess, 2021), og Julie Posetti beskriver «en ny frontlinje for journalistsikkerhet» der kvinner er mest utsatt (Posetti, 2022).

Det finnes foreløpig lite forskning som fokuserer spesifikt på mannlige journalisters sikkerhetsutfordringer. Selv om menn er ofre for rundt 90 prosent av drapene på journalister de siste årene (UN, 2020), har få forskere sett på menns sikkerhet med et kjønn blikk. Det ser ut til at den franske feministen Simone de Beauvoirs beskrivelser av at menn sjelden oppfattes som kjønn, fremdeles har relevans. Menn blir gjerne oppfattet og oppfatter seg selv som nøytrale, som normen som kvinner vurderes opp mot (de Beauvoir, 1949, s. 35). Ved å bare fokusere på kvinner når man diskuterer kjønn, kan forskningen være med på å opprettholde stereotyper. Vi finner det viktig å utvide diskusjonen om journalister, kjønn og sikkerhet til å også inkludere mannlige erfaringer.

Metoderefleksjoner

For å belyse forskningsspørsmålene benytter vi kvalitative dybdeintervjuer. Slike intervjuer kan generere en fenomenologisk basert forståelse (Kvale & Brinkmann, 2015) av utenriksjournalistenes sikkerhetsutfordringer. Dybdeintervjuer benyttes gjerne der man vil studere meninger, holdninger og erfaringer (Tjora, 2020, s. 114). Vi har utført semistrukturerte intervjuer med utgangspunkt i en intervjuguide som ga oss fleksibilitet til å stille oppfølgings spørsmål, og mulighet til å dykke ned i den enkelte korrespondentens profesjonelle erfaringer.

Studien baserer seg på kvalitativt intervjumateriale fra våren 2021 og høsten 2022. Først gjennomførte vi seks dybdeintervjuer med utenriksjournalister under 44 år. Informantene besto av tre kvinner og tre menn, som var ansatt i de norske mediehusene NRK, TV2, Aftenposten og VG. Etter at fullskala invasjonskrigen i Ukraina brøt ut våren 2022, la vi til ytterligere en mannlig informant som dekket krigen for NRK. Alle informantene er utenriksjournalister som har jobbet i land med andre utfordringer knyttet til kjønn og sikkerhet enn Norge, over en lengre periode. Selv om utvalget er for lite til å etablere klare tendenser og funn om norske utenriksjournalisters praksis generelt, utgjør informantene sentrale stemmer innenfor det vi kaller «en ny generasjon» korrespondenter. Deres erfaringer kan gi en pekepinn på det de anser som viktige utfordringer og muligheter og være et godt utgangspunkt for videre diskusjoner.

Informantene er Amund Bakke Foss, VGs korrespondent i Midtøsten fra august 2018 til høsten 2020; Helene Skjeggstad, Aftenpostens korrespondent i Russland; Kristoffer Rønneberg, Aftenpostens korrespondent i Beijing; Yama Wolasmal, NRKs Midtøsten-korrespondent; Silje Kampesæter, tidligere utenriksjournalist for Dagbladet og Aftenposten, TV2s utenriksjournalist Sonja Skeistrand Sunde og NRKs korrespondent i Sentral- og Øst-Europa, Roger Sevrin Bruland. De har godtatt å stille med fullt navn og har godkjent sitatene som benyttes.

Data fra informantintervjuene analyserte vi gjennom en kombinasjon av fortolkende fenomenologisk metode og tematisk innholdsanalyse (Kvale & Brinkmann, 2015). Denne tolkningen innebærer en grundig gjennomgang av intervjuene før vi identifiserte meningsenheter knyttet til journalistenes sikkerhetsutfordringer. Deretter sorterte vi sentrale tekstområder til hovedtemaer. Inspirert av fenomenologisk og hermeneutisk tradisjon analyserte vi utenrikskorrespondentenes opplysninger om sine egne erfaringer med sikkerhetsutfordringer. Hovedtendensene som ble avdekket, sorterte vi deretter i undertemaene: kjønn og sikkerhet, kjønn og kilder, arbeidsgiver og oppfølging, trusler og digital sikkerhet, følelser, og familieaspektet.

Kjønn og sikkerhet i felt

Tidligere forskning har funnet få tegn til at norske mediehus diskriminerer basert på kjønn når de sender journalister ut på oppdrag (Orgeret, 2016). Samtidig viser en studie hvor 1000 journalister og redaktører ble intervjuet, at flere redaktører vegrer seg for å sende kvinnelige journalister til steder hvor det er en spesifikk fare for voldtekt (Von der Lippe & Ottosen, 2016). Seksuell vold mot kvinnelige journalister er blant de største sikkerhetsbekymringene for journalister og redaktører av begge kjønn.

Kvinner er meir sårbare for seksuelle overgrep, og difor er det viktig å ta den trusselen på alvor og vere bevisst

(Bruland, intervju 2022).

Silje Kampesæter, som har utenrikserfaring fra land som Egypt og Irak, nevner nettopp seksuell vold som sin aller største bekymring i felt:

Når det gjelder voldtekt, så vil jeg jo tro at jeg er mye mer utsatt. Det tenker jeg mye på, og det er jo det jeg er mest redd for

(Kampesæter, intervju 2021).

For å motvirke bekymringene henter Kampesæter blant annet råd fra andre kvinnelige journalister om hvilke tolker og fiksere man kan stole på i felt.

Vi benytter oss av hverandre, for da veit vi at, hun har brukt han masse, da er han ikke bare en god tolk, men også *voldtektproof*

(Kampesæter, intervju 2021).

Frykten for at kvinnelige ansatte skal være spesielt utsatt for seksuell vold i konfliktsoner, er utbredt. Det er vanskelig å si med sikkerhet i akkurat hvilken grad denne redselen eller følelsen av risiko står i forhold til situasjonen på bakken. I noen konfliktsituasjoner opplever kvinnelige journalister å bli spesielt godt tatt vare på av mannlige soldater, og i noen tradisjonelle samfunn kan kvinners lave status gjøre at kvinner lettere slipper unna krevende situasjoner (Steiner, 2017). Og noen ganger er det ikke mulig å avgjøre om en kvinne blir angrepet fordi hun er kvinne, eller fordi hun er journalist. Samtidig er det definitivt steder som har vist seg å være spesielt farlige for kvinnelige journalister. Tahrir-plassen i Kairo under den såkalte «arabiske våren» i 2011 var et slikt sted, og etter at den sørafrikanske journalisten Lara Logan ble overfalt der, ba journalistorganisasjonen RSF medieinstitusjonene om å slutte å sende kvinner dit.

Slike erfaringer fra felt kan resultere i forskjellsbehandling som ikke alltid står i forhold til situasjonen. Da Sonja Skeistrand Sunde måtte på toalettet under en seks timers kjøretur til en frontby i Jemen på reportasje for TV2, stanset hele militærkolonnen for å samle seg rundt den unge, kvinnelige reporteren:

Da tenkte jeg bare herregud... Og det var og sånn at hvis Ole skulle ut av bilen for å ta noen bilder, så var det bare to vakter, men med en gang kvinnen skulle ut, for jeg vekker så masse oppmerksomhet, så var det fullt fokus og alle ut og stor sirkel og de sto og passet på

(Skeistrand Sunde, intervju 2021).

På spørsmål om det kreves flere sikkerhetsvakter når en kvinne skal ut i felt, svarer Skeistrand Sunde at hun ikke er sikker på om TV2 krever det, men at et «blekt kvinnfolk på 175 cm» vekker mye oppmerksomhet. «Og kanskje rett og slett fordi de passer bedre på kvinnene, litt sånn 'Oi, vær forsiktig nå! med Kvinnen'» (Skeistrand Sunde, intervju 2021).

Mens de kvinnelige utenriksjournalistene forholder seg til bekymringer om voldtekt og seksuell trakassering, er ikke dette noe mennene bekymrer seg særlig over på egne vegne. Amund Bakke Foss mener det kan være en fordel å være mann:

...i form av at jeg kan tryggere gå inn i en folkemengde av oppspilte menn med våpen eller fulle av adrenalin fordi de kjemper mot staten på gata. Jeg trenger ikke være redd for seksuell trakassering. Sånn sett kan det være en fordel å være mann fordi jeg slipper å tenke på at de kan se på meg som et sexobjekt

(Bakke Foss, intervju 2021).

Antagelser om at kvinnelige utenriksjournalister krever ekstra beskyttelse, kan påvirke praksis i redaksjonene (Høiby, 2016), og slike antagelser kan føre til at redaktører er tilbakeholdne med å sende kvinner ut for å dekke konfliktsoner. Dette ble Sonja Skeistrand Sunde selv et eksempel på da hun jobbet som vikarsjef for utenriksjefen i TV2 i 2011.

Under den arabiske våren, særlig på Tahrir-plassen i Kairo, så var det ekstremt mange seksuelle overgrep mot kvinner (...) Jeg hadde lyst til å sende en kvinnelig kollega, men vi endte med at det ikke gikk. Rett og slett. Fordi hun ville blitt så utsatt. På grunn av sitt kjønn

(*Skeistrand Sunde, intervju 2021*).

Eller som den amerikanske journalistikkprofessoren Judith Matloff sier det:

Kvinnelige reportere blir målskiver på lovløse steder der våpen er utbredt og straff en sjeldenhet. Likevel er ønsket om å være en del av machoklubben så voldsom at kvinner ofte ikke forteller det til sjefene sine

(*Matloff, 2011*).

Matloffs forskning viser at kvinnelige journalister som var utsatt for seksuelle overgrep, ikke meldte fra om overgrepene fordi de ikke ønsket å bli sett på som «spesielle» av frykt for at a) det skulle gå utover likestillingen og b) det hindret dem i å få oppdrag (Matloff, 2011). Det finnes ingen forskning om voldtekt av mannlige journalister i konfliktsituasjoner. Likevel vet vi at det er mange menn som blir utsatt for seksualisert vold i krig og konflikt. Om det er vanskelig for kvinner å melde fra om seksualisert vold, er det nærmest umulig for menn (Graham-Harrison, 2022). Det å åpne opp for at også menn kan oppleve seksualisert vold, samtidig som man vet at kvinner er mest utsatt, synes å være en nødvendig balansegang.

Midtøsten-korrespondent Yama Wolasmal har ikke opplevd at hans kjønn har skapt noen sikkerhetsutfordringer i felt. Han er mer bekymret for kidnapping grunnet sin bakgrunn som vestlig journalist. «Min nasjonalitet har jeg ofte tenkt på som et problem i farlige områder, ikke mitt kjønn. Mitt norske pass gjør meg attraktiv for kriminelle» (Wolasmal, intervju 2021). Kristoffer Rønneberg har heller ikke opplevd at hans kjønn har skapt noen konkrete sikkerhetsutfordringer, og legger til et forbehold om at han ikke alltid ser hvordan han eventuelt blir forskjellsbehandlet (intervju 2021).

Privilegerte kjønn i møtet med kilder

Et interessant funn fra intervjuene er at mens mennene i stor grad trekker frem fordelene ved å være mannlig journalist i felt, peker kvinnene på gevinstene ved å være kvinnelig journalist. Helene Skjeggstad mener at det er klare fordeler ved å være kvinne, og at det gir henne større tilgang til vanskelig tilgjengelige og sårbare kilder.

det er veldig lett for meg hvis jeg møter en familie, og de ser at jeg er småbarnsmamma selv, så åpner jo det enormt mange dører. (...) For jeg møter jo mange russere som føler de står i en presset situasjon, kanskje. Ja, mye fattigdom, krise, vold i nære relasjoner, sånne ting, da tror jeg det er mye lettere å være kvinne

(*Skjeggstad, intervju 2021*).

Amund Bakke Foss finner på sin side at det kan være en fordel å være mann som journalist i felt i Midtøsten. Han tror trygghetsfølelsen ved å være mann kan veie tyngre enn kvinnelige journalisters fordel med kildetilfanget:

Nå vet jeg ikke hvor stressende det er, men jeg har hørt litt om hvor stressende det er, dette med seksuell trakassering og følelsen av trygghet og hvor mye ekstra energi man må bruke på å være trygg. Så jeg mener at det å være mann og slippe å måtte tenke på det, det veier kanskje tyngre enn at kvinner kan få noen intervjuobjekter til å åpne seg enklere

(Bakke Foss, intervju 2021).

Bakke Foss mener uansett at den viktigste egenskapen til en utenriksjournalist er følsomhet, og at ved å vise empati, medfølelse og forståelse kan han som mann få tilgang til sårbare kilder i likhet med sine kvinnelige kollegaer:

Med en del grep så kan jeg utligne det at jeg er mann og ikke kvinne. Kvinner kan ha en del fordeler i form av at man kan åpne seg litt enklere opp. De kan virke litt snillere eller litt mindre brautende (...) Så jeg bruker mye tid på å få intervjuobjektet til å forstå hvem jeg er og hvorfor vi bør snakke sammen (...) det er en logikk som fungerer. Derfor så tror jeg *det* er viktigere enn hvilket kjønn jeg er

(Bakke Foss, intervju 2021).

Rønneberg tror det handler mest om *hvor* man reiser, og påpeker at kjønnsforskjellene trolig er større i mer konservative land hvor kjønnssegregering er vanlig. Han opplever ikke at kjønn har like stor betydning i de regionene hvor han har hatt sin største virksomhet: Kina og USA. Han har ikke opplevd at det har satt begrensninger for journalistisk virksomhet, men tror likevel kjønn kan ha betydning for kildetilfanget. Rønneberg trekker frem Afghanistan og Saudi-Arabia som eksempler på land hvor kvinner og menn møter ulike utfordringer. Også Wolasmal trekker frem disse landene.

Det er områder i min region hvor en kvinne ikke uten videre kan reise inn og gjøre den jobben jeg gjør, ta Afghanistan som et eksempel. Det å kunne reise inn dit som en vestlig kvinnelig korrespondent er nok langt vanskeligere enn for meg

(Wolasmal, intervju 2021).

Samtidig understreker Wolasmal at det at han er mann, hindrer ham i å snakke med halve befolkningen i Afghanistan.

Jeg er i områder hvor jeg er en hårsbredd unna å kunne snakke med kvinner, kvinner ute i distriktene vi aldri hører fra, de sitter rett foran meg, men jeg kan ikke gå til dem, jeg kan bare drømme om å snakke med dem. Og fått de stemmene. Jeg føler liksom at jeg får halvparten av stemmene, jeg får ikke tilgang til kvinnene. I konservative mannsdominerte samfunn kommer jeg til kort.

(Wolasmal, intervju 2021).

Sonja Skeistrand Sunde mener også at det kan være en fordel å være kvinne i mer patriarkalske samfunn:

I slike tradisjonelle land, hvor det er langt mer segregering enn det vi er vant til, så tror jeg faktisk at det er en fordel å være kvinne når en skal snakke med kvinner, og også snakke med barn. Jeg føler de åpner seg veldig lett opp da. Men kanskje jeg har feil, kanskje det hadde gått like bra hvis jeg var mann. Det vet jeg som sagt ingenting om, men jeg føler det går greit å snakke med alle disse selv om de er i en ekstremt sårbar situasjon. Det er akkurat som om de senker garden når de ser at det kommer et kvinnemenneske inn.

(Skeistrand Sunde, intervju 2021).

Silje Kampesæter beskriver situasjoner der hun har opplevd at det å være vestlig kvinne nærmest «opphever» kjønnet hennes: «Sånn der: – Hun er journalist. Hun er kvinne, så hun kan sitte med menn» (Kampesæter, intervju 2021). I møter med mer autoritære figurer opplevde Kampesæter for eksempel at en eldre irakisk general ville skryte hemningsløst overfor henne: «Og det er en kjempeverdi, ikke sant, å bli så grundig undervurdert. Så det bruker jeg for alt det er verdt» (Kampesæter, intervju 2021). Samtidig merker Kampesæter at hun har endret adferd i felt på grunn av frykten for at menn skal misforstå smil og øyekontakt, og at det igjen kan ha ført til at hun har gått glipp av gode saker:

Det er ikke rart man blir en isprinsesse etter hvert. Og jeg merket det. For til slutt satt jeg bare i baksetet på en taxi og tenkte; ikke smil, ikke se, ikke få øyekontakt. Og så merket jeg etter hvert hvordan man ... for å beskytte seg selv, glir lenger og lenger unna det som før hadde blitt en kjempegod sak.

(Kampesæter, intervju 2021).

I gitte sammenhenger kan det informantene beskriver som en klar fordel kvinnelige journalister har når det gjelder tilgangen til kilder, motvirkes av behovet for å beskytte seg selv.

Arbeidsgiverens rolle

Kristoffer Rønneberg er den av informantene med lengst fartstid som utenriksjournalist. Etter Serena-angrepet i Kabul i 2008, hvor journalist Carsten Thomassen fra Dagbladet ble drept, opplevde Rønneberg at sikkerhet ble tatt mer på alvor i norske redaksjoner. Det ble vanlig å tilby sikkerhetskurs, hvor ulike scenarioer som kidnapping, skuddveksling samt grundig førstehjelp blir gjennomgått. Ut fra materialet vårt ser det imidlertid ut til å være ulike praksiser for slik opplæring i de norske redaksjonene. Ikke alle sikkerhetskurs som tilbys, inneholder komponenter som går spesifikt på utfordringer knyttet til kjønn, og ingen av informantene hadde samtaler med arbeidsgiveren om kjønn og sikkerhet før de reiste ut til konfliktområder. Kun én av de tre kvinnelige informantene hadde fått tilbud om et sikkerhetskurs spesielt tilpasset kvinnelige utenriksjournalister.

Helene Skjeggstad understreker at hun synes det gjennomførte sikkerhetskurs var nyttig. Før hun dro til Russland i 2018 som utenrikskorrespondent for Aftenposten, opplevde hun likevel at informasjonen rundt digital sikkerhet var mangelfull. Hun måtte google seg frem til hvilken VPN hun burde bruke, hvordan man sikrer datamaskiner, og om hun burde ha en kryptert Apple TV eller ikke. Som fersk utenrikskorrespondent savnet hun en form for «sjekkliste» før avreise og pekte på en manglende profesjonalisering rundt sikkerhet og oppfølging i avisen. Hun mener at det er svært individuelt hvorvidt man får tilstrekkelig oppfølging. Skjeggstad hadde ikke gjennomført sikkerhetskurs før hun dro ut i krigen i Øst-Ukraina første gang:

Jeg hadde ikke sikkerhetskurs før jeg var på Meydan, eller før jeg dro til Donetsk. Da jeg var ute på Meydan, når de skjøt på hverandre, tok jeg ut platene i sikkerhetsvesten min fordi jeg trodde jeg skulle på demo. Det er ingen opplegg for debrief, *what so ever*, ingen obligatorisk debrief, noe som jeg mener er helt hårreisende.

(Skjeggstad, intervju 2021).

Statistikkene fra journalistorganisasjoner viser at som utenriksjournalist er frilanser det farligste du kan være (OSCE, 2020), og for Silje Kampesæter var overgangen fra frilanstilværelsen til et vikariat i Aftenposten stor. Mens hun som frilanser coachsurfet og levde på

lavbudsjett, fikk hun i Aftenposten budsjett til hoteller med sikkerhetsrutiner og gjennomførte et skikkelig sikkerhetskurs før avreise. Kampesæter påpeker at sikkerhetskurset endret tankevirksomheten hennes. Kristoffer Rønneberg, som er fast ansatt i Aftenposten, mener at sikkerhetskursene han har gjennomført, har stått til forventningene:

De var laget for journalister. Og det var både førstehjelp og stressmestring. Og så fikk vi kursing fra e-tjenesten om hvordan vi skulle forholde oss til folk fra andre lands etterretningstjenester, hvordan spotte en spion og sånn.

(Rønneberg, intervju 2021).

Sonja Skeistrand Sunde forteller at alle i TV2s utenriksredaksjon automatisk får én ukes sikkerhetskurs ved oppstart. Hun beskriver hostile environment-kurset som «rimelig intense greier med tidligere elitesoldater, falske kidnappinger, kart og kompass langt inne i skogen, skyting og førstehjelp» (Skeistrand Sunde, 2021). TV2 har også årlige oppfriskningskurs om hva man bør gjøre ved ulykker og brann. Før man drar ut i felt, er det grundige gjennomganger med tanke på sikkerhet: «Sjefen har kontakt med sikkerhetselskap, og sammen gjennomfører de en analyse på områdene vi skal til» (Skeistrand Sunde, intervju 2021).

Yama Wolasmal forteller at de i NRK har en egen sikkerhetsansvarlig, og at alle korrespondenter blir tilbudt et sikkerhetskurs før de reiser til risikoområder. Før han fikk jobben som Midtøsten-korrespondent, hadde han en grundig dialog med flere i ledelsen vedrørende mulige sikkerhetsutfordringer. Roger Sevrin Bruland, som dekker krigen i Ukraina for NRK, har også sikkerhetskurset til EBU i tillegg til erfaring fra forsvarets utenlandsoperasjoner. Han understreker det viktige arbeidet fikseren Agnieszka Pospiszyl gjør i felt som sikkerhetsansvarlig. Pospiszyl er utdannet brannkvinne, er selv journalist og vurderer NRK-teamets sikkerhetsutfordringer fortløpende i felt. Selv om han hadde dekket Ukraina-krigen i nærmere en måned da vi intervjuet ham, understreket Bruland at det aller viktigste sikkerhetshensynet å ta når man dekker en krig, er å tenke på trafikken og bruke bilbelte (intervju, 2022). Midtøsten-reporter Amund Bakke Foss forteller at VG tidligere hadde en egen sikkerhetsansvarlig, men at denne stillingen opphørte da den ansatte gikk av med pensjon, og at det ble mindre fokus på sikkerhet etter dette (intervju 2021). Samtidig har Bakke Foss gått gjennom et sikkerhetskurs som han mener er tilstrekkelig for jobben i felt, og forteller videre at et team av mennesker raskt blir satt sammen hvis en situasjon krever det (intervju 2021). I TV2 fikk Skeistrand Sunde og andre kvinnelige kollegaer tilbud om et dagskurs i København for å forberede kvinnelige reportere på de unike utfordringene de møter i konfliktområder. For noen år siden viste undersøkelser at sikkerhetsopplæringen ofte ble gitt av mannlige forhenværende militære, og at noen kvinner følte at viktige perspektiver ble ignorert (Orgeret, 2016). De senere årene har også de mer tradisjonelle kursene inkludert flere kvinnerelaterte erfaringer.

Trusler og digital sikkerhet

FN har advart om hvordan en «global epidemi av digital vold mot kvinnelige journalister» har en tendens til å smitte over på det virkelige liv med trakassering og angrep også der. Dette kan sette både helse og karriere på spill (Graham-Harrison, 2021). Det er tydelig at sosiale mediers fremvekst resulterte i økende forventninger, ikke minst fra arbeidsgivere, til at utenriksreportere skal være aktive og synlige, og det kan innebære en belastning for den enkelte.

To av intervjuobjektene oppgir at de har fått trusler over e-post eller som tekstmelding. Spesielt dramatisk var det da Amund Bakke Foss mottok en trusselmelding av et IS-medlem mens han satt på desken i VG, der IS-krigeren truet med å kappe hodet av Bakke Foss.

Det som var litt ekkelt da, var at det var norske IS-krigere i Norge. Da meldte jeg ifra til mine ledere, og de meldte ifra til politiet. (...) Og så får jeg jo mail hele tiden når man skriver om Israel og Palestina, av sånne net troll, liksom. Det er jo dødstrusler, det og, men jeg er aldri så redd for det. Det er særlig digitalt, jeg har aldri fått en dødstrussel i felt.

(Bakke Foss, intervju 2021).

Også Skeistrand Sunde har opplevd at arbeidsgiveren har politianmeldt trusler mot henne. En mann sendte pornografisk innhold til flere kvinner i utenriksavdelingen i TV2 og ble anmeldt av ledelsen. Selv tok hun ikke hendelsen tungt: «Jeg følte meg ikke truet av han i det hele tatt, men dette likte sjefen veldig dårlig» (Skeistrand Sunde, intervju 2021). Begge tilfellene er eksempler på situasjoner der redaksjonsledelsen tok truslene på alvor og reagerte raskt.

Etterretning og overvåkning er også utfordringer som journalistene finner problematiske. Både Wolasmal, Kampesæter, Skjeggstad og Rønneberg har erfart å bli overvåket av myndighetene i landene de har jobbet i. Som Aftenpostens Midtøsten-korrespondent ble Silje Kampesæter i januar 2015 erklært uønsket av tyrkiske myndigheter. Hun fikk ikke innvilget oppholdstillatelse eller pressekort og måtte forlate landet. Verken Kampesæter eller arbeidsgiveren hennes fikk noen formell begrunnelse, men mistenker at forlovedens kurdiske bakgrunn spilte en rolle. Etter at Silje Kampesæter ble kastet ut av Tyrkia, opplevde hun at myndighetene overvåket henne, og hun var redd for at noen skulle kjøre henne ned:

(...) bare den der tunge etterretningsbiten som gjør deg klin kokos og paranoid. Og hvor du tenker sånn, – Oi, så ikke jeg deg et annet sted? Det var en periode jeg var redd for å gå på rødt lys. Jeg tenkte sånn: trafikkulykker skjer hele tiden, men jeg skal ikke gjøre det lett å ta meg.

(Kampesæter, intervju 2021).

Yama Wolasmal har på sin side opplevd å bli forsøkt rekruttert som informant to ganger for henholdsvis den pakistanske og den afghanske etterretningstjenesten. Dette opplevde han som svært ubehagelig og følte at det utgjorde en risiko å si nei. «Jeg ville jo ikke havne på kant med mektige etterretningstjenester. Så du må finne en måte å komme deg ut på» (Wolasmal, intervju 2021). Amund Bakke Foss forteller at han tar med seg en ekstra, tom datamaskin og mobiltelefon når han reiser inn i autoritære stater, for at han ikke skal bli hacket. «Det er en nyere form for sikkerhetsvurdering enn kuler og bomber. Det skjer jo hacking, og det gjør det nødvendig å finne måter og kommunisere med folk på som er så trygge som mulig» (Bakke Foss, intervju 2021).

Når journalister og kilders digitale sikkerhet trues, utfordres samtidig tilgangen til god journalistikk (Di Salvo, 2021). Basert på vårt lille utvalg virker det ikke som om kjønn er spesielt utslagsgivende for mengden digitale trusler eller hets korrespondentene mottar. En del forskningsrapporter har dokumentert tilleggsfarene knyttet til det å være kvinnelig journalist, og finner at hetsen mot kvinner ofte tar en mer personlig og seksualisert retning, mens trusler mot menn handler om vold (Posetti mfl., 2021). I lys av dette er det interessant at vår studie viser at mens Skeistrand Sunde har opplevd en trussel av seksuell karakter, har Amund Bakke Foss opplevd å få en dødstrussel.

Følelser

De siste årene har de følelsesmessige kostnadene ved å rapportere fra traumatiske hendelser fått mer oppmerksomhet (Newman & Drevo, 2015; Idås mfl., 2019). De fleste journalister vil dekke en pågående krise i løpet av sin karriere – og utenriksjournalistene oftere enn andre. Gjentatt eksponering for traumatiske hendelser bygger seg opp over tid og kan utløse sterke reaksjoner. Behovet for oppfølging er viktig, og mediehusenes aktive holdning kan forebygge varige psykologiske problemer hos ansatte (Idås mfl., 2019).

Mens det tidligere var relativt tabubelagt å utlevere at man slet med psykiske utfordringer, snakker den nye generasjonen utenrikskorrespondenter åpent om stress, traumer og behovet for psykologhjelp. Våren 2021 opplevde Yama Wolasmal et sterkt møte med en kilde som hadde mistet kone og barn i en eksplosjon i Afghanistan. Wolasmal er selv småbarnsfar og ble svært berørt. Etter reportasjeturen fikk han god oppfølging av NRK til å bearbeide opplevelsen.

De har fulgt meg opp, de har ringt meg, tilbudt psykolog. Det har jeg takket ja til, så etter påsken skal jeg snakke med en psykolog. Jeg ønsker å bearbeide det jeg har opplevd.

(Wolasmal, intervju 2021).

Det synes å være en utbredt bevissthet både blant journalistene og deres ledere om behovet for oppfølging etter sterke opplevelser. Amund Bakke Foss forteller at han er blitt godt ivaretatt av VG, men forteller også at det skrantet etter eksplosjonen i Beirut i august 2020. Han og kona bodde halvannen kilometer unna, og hjemmet deres ble rasert. I tiden som fulgte, opplevde han manglende forståelse fra arbeidsgiveren sin.

Eller jeg syntes ikke VG forstod at VG-kontoret var knust i en av verdens største eksplosjoner (...) jeg var ikke der, men for meg var det mye vanskeligere psykologisk enn alt annet som jeg opplevde.

(Bakke Foss, intervju 2021).

Rønneberg sier at han så langt ikke har hatt behov for psykologhjelp, men at han vet at det finnes hjelp hvis han får behov for det. Flere undersøkelser har vist at kvinnelige journalister kvier seg ekstra for å be om oppfølging fordi de ikke ønsker å fremstå med behov for ekstra beskyttelse (IFJ, 2017). Redselen for å oppfattes som spesielt sårbar er utbredt. International Women's Media Foundation (IWMF) viser at bare fire av ti kvinner rapporterer om misbruk, og av de som rapporterte, var bare 12,3 prosent fornøyd med resultatet av varslingen. Noe av grunnen til misnøyen var at det å si fra kan innskrenke muligheten til å bestemme over sin egen arbeidssituasjon (IFJ, 2017).

Helene Skjeggstad forteller at da hun trengte en psykolog med spesialkunnskap om det hun syntes var utfordrende som kvinnelig korrespondent, valgte hun å betale selv. Hun understreker at arbeidsgiveren sannsynligvis ville dekket utgiftene, men syntes det var ubehagelig å spørre:

...denne bransjen er jo fremdeles preget av forhistoriske machoideal. Og alle sjefene mine er menn. Så jeg syns det er ubehagelig å spørre om de kan dekke en, hun er jo kjempedyr, hun er spesialisert på traumer, men også på karrierkvinner, fokuserer veldig på mye hvordan det er å være i offentligheten og sånn.

(Skjeggstad, intervju 2021).

Skjeggstad fortalte at hun hadde forsøkt psykologtjenesten som arbeidsgiveren tilbød, men at det ikke fungerte så godt, noe som kunne være knyttet til behovet for å beskytte:

Jeg har ikke lyst til å snakke med en forskremt psykolog, liksom. Sist gang jeg gjorde det, var hun mer bekymra for meg enn det jeg var.

(*Skjeggstad, intervju 2021*).

De mannlige reporterne er åpne om at de kan bli berørt i møte med sterke situasjoner. I et intervju med *Journalisten* beskrev Wolasmal følelsene sine da han dekket Talibans overtakelse av Kabul sensommeren 2021:

For første gang i min journalistiske karriere klarte jeg ikke å holde maska. Jeg brøt sammen under en live og klarte ikke å holde tårene tilbake. Det var en helt spontan reaksjon over det afghanske folket, landet, byen som jeg har et så sterkt forhold til, jeg er selv født her. Jeg fikk så vondt av dem at jeg ikke klarte å holde tårene tilbake.

(*Silvola, 2021*).

Roger Sevrin Bruland sier at han tilhører «den gamle skule», og mener at det er viktigere å formidle følelsene «enn å stå på skjermen og føle dei sjølv» (intervju, 2022). Samtidig understreker Bruland at man naturligvis skal vise følelser der det er naturlig. Aksepten for følelser i journalistikken har endret seg den senere tiden (Wahl-Jørgensen, 2019). Mens det tidligere var tabubelagt å snakke om og vise følelser offentlig, har dette endret seg i takt med at myten om den objektive eller distanserte journalisten har svekket seg. Karin Wahl-Jørgensen diskuterer hvordan dette kan sees i sammenheng med at digitale muligheter for deltagelse har rokket de tradisjonelle grenseoppgangene mellom nyhetspublikum og tilbydere, og at mer følelsesbaserte henvendelsesformer smitter over på nyhetsproduksjonen (Wahl-Jørgensen, 2019). Tidligere, da skillet mellom det private og det offentlige var mer markant, ble følelser ansett som private erfaringer som ikke hørte hjemme i det offentlige rom.

Mens noen kvinnelige utenriksjournalister legger bånd på følelsene for å slippe unna en beskyttelse de ikke ønsker, og som kan innskrenke deres yrkesutøvelse, ser vi en mulig tendens til at menn oftere viser følelser i det offentlige rom. Kanskje kan det siste være til hjelp for å se både mannlige og kvinnelige journalister som sammensatte med en rekke forskjellige behov for både frihet og beskyttelse.

Familieaspektet

NRKs Midtøsten-korrespondent Yama Wolasmal avbrøt sommeren 2021 pappapermisjonen sin for å dekke den amerikanske uttrekningen av Afghanistan. Mens de fleste spesialister antok at det ville ta måneder før Taliban overtok hovedstaden Kabul, tok det i realiteten bare tre dager. Da situasjonen eskalerte i Kabul søndag 15. august 2021, og man i noen timer ikke hadde oversikt over hvor NRK-korrespondenten var, satt Wolasmals kone Shara Amin igjen i Beirut med to små døtre på elleve måneder og to år. Etter denne opplevelsen snakket Amin for første gang offentlig om det å være gift med en utenrikskorrespondent som dekker krig og konflikt. Til *Dagbladet* fortalte hun:

Jeg er innforstått med hva jobben hans betyr. Vi har flyktningbakgrunn begge to og har sett mye lidelse. Det skal litt til for å skremme oss (...) Noen ganger må hjertet mitt komme i annen rekke.

(*Reistad, 2021*).

Samtidig understrekte Shara Amin at hun føler seg godt ivaretatt når mannen er på potensielt farlige oppdrag. Det var ledelsen i NRK som til slutt kontaktet henne og fortalte at

Wolasmal var i sikkerhet på den militære delen av flyplassen i Kabul. Det å inkludere familien i nyhetsredaksjonens sikkerhetsstrategier er blitt viktigere de siste årene og vitner om evne til å se reporteren som et helt menneske, og at man som arbeidsgiver ivaretar familierelasjonene. Flere av den nye generasjonen korrespondenter gir uttrykk for at det ville være utenkelig for dem å reise ut dersom partneren eller familien ikke støttet det.

Helene Skjeggstad stiftet familie 29 år gammel og tenkte at «toget var gått» for utenriksdrømmen. Da sønnen hennes var tre måneder gammel, ringte sjefen for Aftenpostens utenriksavdeling og oppfordret henne til søke den utlyste korrespondentstillingen i Moskva. Skjeggstad hadde en rekke premisser før hun søkte stillingen.

Blant annet har jeg ikke tenkt til å reise dit mens jeg er i mammaperm. Jeg vil ha litt tid hjemme. Jobbe meg inn i det å ha en arbeidstid. Jeg hadde en ganske krevende permisjon.

(Skjeggstad, intervju 2021).

Familiehensynet veide tungt i Skjeggstads avgjørelse om å bli korrespondent, og arbeidsgiverens fleksibilitet var helt avgjørende for at hun takket ja til stillingen. Likevel var det ikke slik at alt var tilrettelagt for hennes behov:

Nei, det var jo ikke det. Altså, det er ikke så ofte de sender småbarnsmødre til Russland, liksom, så sånne ting som det, hvordan det skal fungere med familie og jobb-sikkerhet. Nei, det var egentlig ingenting. Det er sånn, du reiser ut og prøver og feiler.

(Skjeggstad, intervju 2021)

Kristoffer Rønneberg synes det var «et udelt gode» å ha familien med til korrespondentstillingen i USA. Det «tvang ham» til å ha et liv utenfor jobben og ga ham muligheter til å bli det av det lokale miljøet, spesielt gjennom barnas skolemiljø (Rønneberg, intervju 2021). Mens korrespondentene bosetter seg ute for en lengre periode, er utenriksjournalistene bosatt hjemme, men må alltid være klare til «å rykke» om noe skjer. Sonja Skeistrand Sunde velger å si nei til å reise ut hvis barna for eksempel har bursdag. Fleksibiliteten hun opplever, gjør at hun kan kombinere familielivet med jobb. Skeistrand Sunde påpeker at flere kvinner jobber i TV2s utenriksavdeling i dag enn da hun startet, men at ikke alle reiser til konfliktområder, siden det kan være vanskelig å kombinere med familieliv. Det understreker også Roger Sevrin Bruland:

Det å dekke ein krig og kombinere det med familieliv er veldig krevande, så her må ein nok ta et val viss ein vil jobbe med denne tematikken over lengre tid.

(intervju 2022).

Familieperspektivet har ikke fått særlig oppmerksomhet i litteratur om journalisters sikkerhet tidligere. Et unntak er Maria Nakken, som beskrev hvordan Gro Holm reiste til Moskva for NRK i 1994 som alenemor med tre små barn, den yngste en baby på seks måneder (Nakken, 2007). Det har ingen andre nordmenn gjort etter henne, og Holm anbefalte heller ingen å reise ut som aleneforeldre. Likevel ble Holm og barna i Moskva i fire år. Hun hadde med seg en praktikant fra Norge og fikk russiske dagmammaer som jobbet på skift (Nakken, 2007: 105). Det at arbeidsgiveren viser fleksibilitet med tanke på å inkludere familien, ikke minst når familien ikke består av en hjemmeværende partner, kan være avgjørende for å tiltrekke seg korrespondenter av begge kjønn. NRK viste vilje til nytenkning da de i 2013 lot journalist-ekteparet Christine Præsttun og Sverre Tom Radøy dele stillingen som

Afrika-korrespondent i Nairobi, og slik la til rette for at begge kunne kombinere stillingen med familieliv og to unge barn. Fleksibilitet og evne til å tenke kreativt rundt de ansattes familiesituasjon synes avgjørende for å tiltrekke seg en ny generasjon utenrikskorrespondenter.

En ny generasjon korrespondenter: isprinsessen og den følsomme mannen?

Intervjuene har gitt oss innsikt i hvordan kjønn kan spille en rolle i utenrikskorrespondentens arbeid. Det er interessant at *både* de mannlige og de kvinnelige utenriksreporterne ser fordelaktige sider knyttet til sitt eget kjønn med tanke på kildetilgang i konfliktsituasjoner. Selv om forskjellene innenfor hvert kjønn trolig er større enn forskjellene mellom kjønnene, viser funnene noen gjennomgående forskjeller knyttet til kjønn og rapportering fra konfliktpregede områder. Patriarkalske strukturer styrker seg ofte i krig og konflikt. Kvinner dekker ofte konflikter fra andre vinkler enn menn og har bedre tilgang til kvinnelige kilder. Intervjuene vi har foretatt, viser tegn til at i «den nye generasjonen utenriksjournalister» legger kvinnene oftere bånd på seg selv og kvier seg for å melde fra om noe ikke er greit, mens mennene i større grad enn tidligere viser følelser, ikke minst i møte med menneskelig lidelse. Disse foreløpige funnene er interessante og fortjener mer forskning.

Utenrikskorrespondentene har fremdeles en sentral rolle i «å bringe verden hjem». Mens korrespondentjobbene tidligere ofte ble brukt for å verdsette lang journalistisk innsats (Orgeret & Simonsen, 2009), er mange av dagens korrespondenter både yngre og mer spesialiserte enn foregående generasjoner. Personlige dimensjoner knyttet til familie, betyr mye for de yngre utenrikskorrespondentene av begge kjønn og gjør det viktig at arbeidsgiveren inkluderer dette perspektivet i planlegging og tilrettelegging. Sikkerhetsforberedelser er en uhyre viktig del av planlegging til oppdrag i felt, og funnene viser at mediehusene gjør lurt i å inkludere både kjønns- og familiedimensjoner i dette arbeidet. Videre er det sentralt, også på korrespondentfeltet, at arbeidsgiveren tar inn over seg at moderne familier ikke følger én mal. Alle familier er ikke tradisjonelle kjernefamilier bestående av mor, far og barn, og derfor kan også behovet for å finne tilpassede løsninger variere.

De siste årene er fokuset på kjønn og sikkerhet i journalistikken i endring. Fra å være utelukkende basert på beskyttelse av kvinner basert på de antatte fysiske forskjellene mellom kvinner og menn, er det nå tegn til at man i økende grad fremhever arbeid for like rettigheter og muligheter. Våre intervjuer viser likevel at kjønn fortsatt har betydning for arbeidet som utenriksreporter, og behovet for å beskytte kvinner ekstra synes fremdeles å eksistere som et (uuttalt) premiss i noen sammenhenger.

I arbeidet med sikkerhet for journalister er det behov for et mer komplekst syn på beskyttelse som tar utgangspunkt i at menn og kvinner opplever forskjellige typer utfordringer i felt, uten at det innebærer en essensialistisk tilnærming som forsterker stereotype kjønnsroller. Ved å vurdere hver enkelt journalist som en aktør med et sammensatt arsenal av styrke og sårbarhet som varierer ut fra en rekke variabler der kjønn, omgivelser og situasjon utgjør noen, vil kvinnelige journalister lettere kunne melde fra om farer uten å være redd for å bli oppfattet som uegnet, samtidig som det vil være enklere å se at også mannlige journalister kan utsettes for overgrep. Økt aksept for at mannlige journalister kan vise sårbarhet og følelser, kan være et godt utgangspunkt for et mer sammensatt syn på kjønn, journalistisk sikkerhet og beskyttelse.

Referanser

- Ahmed-Ghosh, H. (2003). A History of Women in Afghanistan: Lessons Learnt. *Journal of International Women's Studies*, 4(3).
- Attai, Z. & Karim, S. (2021). *When Militarism Meets Gender Reform*. Hentet 08.08.2021 fra: <https://theglobalobservatory.org/2021/10/when-militarism-meets-gender-reform-fixing-the-contradictory-legacy-of-the-women-peace-and-security-agenda-in-afghanistan/>
- Bjørnsen, G., Hovden, J.F. & Ottosen, R. (2010). Fra valp til vaktbikkje. En longitudinell studie av norske journaliststuder. *Nordicom Information*, (4), 57–69.
- Chen, G., Pain, P., Chen, V.Y., Mekelburg, M., Springer, N. & Troger, F. (2018). 'You really have to have a thick skin': A cross-cultural perspective on how online harassment influences female journalists. *Journalism*, 21(7), 877–895. <https://doi.org/10.1177/1464884918768500>
- de Beauvoir, S. (1949/2001). *Det annet kjønn*. Oslo: Pax Forlag.
- Di Salvo, P. (2021). Securing Whistleblowing in the Digital Age: SecureDrop and the Changing Journalistic Practices for Source Protection. *Digital Journalism*, 9(4), 443–460. <https://doi.org/10.1080/21670811.2021.1889384>
- Eide, E. & Roalsø E.B. (2013). Pressens kvinneverasjoner i stemmerettsåret. *Pressehistorisk tidsskrift*, (20).
- Fadnes, I., Krøvel, R. & Orgeret, K.S. (2019). Where are we now? – (Almost) a decade with the UN Plan of Action on the Safety of Journalists and the Issue of Impunity. *Conflict & Communication Online*, 18(1).
- Graham-Harrison, E. (2022, 3. mai). Men and boys among alleged victims by Russian Soldiers in Ukraine. *The Guardian*.
- Graham-Harrison, E. (2021, 2. mai). UN catalogues 'chilling tide of abuse' against female journalists. *The Guardian*.
- Harris, J. & Williams, K. (2018). *Reporting war and conflict*. Routledge.
- Høiby, M. (2016). Sexual Violence against Journalists in Conflict Zones. Gendered Practices and Cultures in the Newsroom. I R. Ottosen & B. von der Lippe (red), *Gendering War and Conflict*. Nordicom.
- Idås, T., Backholm, K. & Korhonen, J. (2019). Trauma in the newsroom: Social support, post-traumatic stress and post-traumatic growth among journalists working with terror. *European Journal of Psychotraumatology*, 10(1). <https://doi.org/10.1080/20008198.2019.1620085>
- IFJ (2017). *IFJ survey: One in two women journalists suffer gender-based violence at work*. <https://www.ifj.org/media-centre/reports/detail/ifj-survey-one-in-two-women-journalists-suffer-gender-based-violence-at-work/category/press-releases.html>
- Jenkins, M. (2003, 10. desember). «Gal reporters»: Breaking barriers in World War II. *National Geographic*.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Matloff, J. (2011). Unspoken. Foreign correspondents and sexual abuse. *Columbia Journalism Review*. Hentet 21.06.2021 fra: https://archives.cjr.org/behind_the_news/unspoken.php
- Moen, J.S. & Sæther, R. (2009). *Tusen dager. Norge og den spanske borgerkrigen 1936–1939*. Gyldendal.
- Nakken, M. (2007). *Å bringe verden hjem. En studie av NRKs utenrikskorrespondentnett 1964–2004*. Masteroppgave i medievitenskap. Universitetet i Oslo.
- Newman, E. & Drevo, S. (2015). Journalists as partners in early response to trauma: Agreements, tensions, and future directions to aid collaboration. *European Journal of Psychotraumatology*, 6. <https://doi.org/10.3402/ejpt.v6.28544>
- Orgeret, K.S. (2016). Women Making News. *Journalism in Conflict and Post-Conflict Conditions – Worldwide Perspectives*. Nordicom.
- Orgeret, K.S. & Simonsen, A.H. (2009). «Vår mann» i verden. I E. Eide & A.H. Simonsen (red.), *Dekke verden! Lærebok i utenriksjournalistikk*. IJ-Forlaget.
- OSCE (2020). *Safety of female journalists online*. OSCE The representative on the freedom of the Media.
- Posetti, J. (2022). The New Frontline: Women Journalists at the Intersection of Digital Age Threats. I K.S. Orgeret (red.), *Routledge Journalism Insights on Peace and Conflict reporting*. Routledge.
- Posetti, J., Shabbir, N., Maynard, D. & Aboulez, N. (2021). *The Chilling: Global Trends in Online Violence Against Women Journalists*. UNESCO.
- Reistad, S. (2021, 19. august). NRK-Yamas kone åpner opp. *Dagbladet*.

- Røsok-Dahl, H. & Orgeret, K.S. (2020). Sports Journalism, Interns and #MeToo – did anything change? *Journalistica*, 16(1), 47–70. <https://doi.org/10.7146/journalistica.v14i1.123511>
- Silvola, N.M. (2021, 21. august). – For første gang i min journalistiske karriere klarte jeg ikke å holde Maska. *Journalisten*.
- Slapgard, S. (2003). *Krigens penn. Ein biografi om Lise Lindbæk*. Gyldendal.
- Spivak, G.C. (1988). «Can the Subaltern Speak?». I L. Grossberg & C. Nelson (red.), *Marxism and the Interpretation of Culture*. Macmillan.
- Steiner, L. (2017). Gender and journalism. *Communication*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228613.013.91>
- Tjora, A. (2020, 4. utg). *Kvalitative Forskningsmetoder i Praksis*. Gyldendal.
- UN (2020). *Vast majority of crimes against journalists yet to be resolved*. Hentet 21.09.2021 fra: <https://news.un.org/en/story/2020/11/1076652>
- von der Lippe, B. & Ottosen, R. (2016). *Gendering War and Peace Reporting*. Nordicom.
- von der Lippe, B. & Stuvøy, K. (2013). Kvinnefrigjøring og krig – en selvmotsigelse? *Nytt Norsk Tidsskrift*, 30(1), 41–52. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3053-2013-01-05>
- Wahl-Jørgensen, K. (2020). An emotional turn in journalism? *Digital Journalism*, 8(2), 175–194. <https://doi.org/10.1080/21670811.2019.1697626>
- Wilson, T. & Hess, J. (2021). *Women in journalism face “twice the level of danger” as male colleagues*. Hentet 09.12.2021 fra: www.opendemocracy.net
- Wiseman, J. (2021). *Increasing threats and violence against journalists in the Netherlands*. Hentet 17.09.2021 fra: <https://ipi.media/increasing-threats-and-violence-against-journalists-in-the-netherlands/>